

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงได้ความตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ตามประกาศแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวม ๔ รายการ ที่ไม่ได้แจ้งมี ๓ รายการ ผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ๑ ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีว่า บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องทั้ง ๑๐ รายการ ผู้ถูกร้องมีไว้เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจและไม่ได้เก็บบัญชีไว้เอง อีกทั้งบัญชีดังกล่าวไม่มีการเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่า มียอดเงินคงเหลือในบัญชี ดังนั้น ขณะกรอกบัญชี ๑ ผู้ถูกร้องจึงแสดงแต่ยอดในบัญชีเงินฝากเท่าที่จำได้จริง และเป็นบัญชีที่ผู้ถูกร้องใช้หมุนเวียนในธุรกิจตามปกติของผู้ถูกร้องเท่านั้น บัญชีเงินฝากของคู่สมรส เนื่องจากคู่สมรสผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพราะคู่สมรสมีธุรกิจเป็นของตนเอง มีบัญชีเงินฝากไว้ เพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินบางส่วนเป็นส่วนตัว บัญชีเงินฝากของบุตร ๑ เป็นบัญชีที่คู่สมรสผู้ถูกร้องเปิดบัญชีให้และไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ กรณีที่ดิน ๕ แปลง เป็นที่ดินที่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และคู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการ และเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายแห่ง จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว ในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชี ๑ ก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ยื่นขาดไป กรณีที่ดินของคู่สมรสและบุตร ๑ คู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งสิ้น ทำให้ผู้ถูกร้อง ไม่ทราบว่า คู่สมรส และบุตร ๑ มีที่ดิน และผู้ถูกร้องเห็นว่าทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตร ๑ มิได้ได้มาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชี ๑ กรณีรถยนต์ของผู้ถูกร้อง ๓ คัน เป็นรถยนต์เก่าที่ผู้ถูกร้องใช้ตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ ปัจจุบันไม่ได้ใช้

แต่เก็บไว้เป็นที่ระลึกเท่านั้น จึงลืมแจ้งไว้ในบัญชี ฯ กรณีบ้านพักของกลุ่มสมรส เป็นบ้านพักของกลุ่มสมรส
ในบัญชี ฯ ใช้เป็นที่ตั้งของบริษัทที่ทำงานของกลุ่มสมรส ไม่ใช่บ้านพัก และกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องก็มีที่พักอาศัย
อยู่ในสถานทีนั้น เป็นการกรอกรายการผิดพลาด ความจริงกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องพักอยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘
ถนนบางนา-ตราด กม. ๑๕ ตำบลโผลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ทรัพย์สินบางรายการมีมูลค่าไม่มากนัก ผู้ร้องพิจารณาแล้ว เห็นว่า ไม่สนใจแจ้งบัญชีทรัพย์สิน ฯ
เป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง แต่สำหรับกรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน
๑ ฉบับ กรณีเงินของกลุ่มสมรสในบัญชีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ กรณีที่ดิน
ของผู้ถูกร้อง ๕ แปลง เห็นว่า เป็นทรัพย์สินที่มีราคา และมีเงินฝากเป็นจำนวนมาก เชื่อว่า ผู้ถูกร้อง
ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินไม่ครบถ้วน จึงเป็น
การจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ร้องได้มีมติ
เป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ
หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง การที่ผู้ถูกร้อง
ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมประกอบการยื่นบัญชี ฯ ในภายหลัง ไม่เป็นผลลบถึงการจงใจ
ยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบที่ได้กระทำมาแล้วได้ และ
เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด
ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่า มีการกระทำ
ดังกล่าวและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงให้
รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไม่สามารถนำมาใช้กับ
กรณีของผู้ถูกร้องได้ การยื่นบัญชี ฯ ขณะเข้ารับตำแหน่งต่อเลขาธิการวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน
๒๕๔๐ ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ
ดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติให้โอนหน้าที่การรับแจ้งหรือการยื่นบัญชี ฯ ของสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ
พุทธศักราช ๒๕๓๕ จากประธานวุฒิสภามาเป็นอำนาจของผู้ร้อง จึงไม่อาจถือว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ
ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๕๕

ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ระเบียบดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ถือได้ว่าเป็นวันเริ่มต้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ และจะใช้บังคับจนกว่าจะมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีผู้ร้องให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามแบบบัญชี ฯ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ในวันที่ ๗ เดือนเดียวกัน เป็นการยื่นก่อนที่จะมีระเบียบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง จึงไม่ใช่เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งจะลงโทษผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมืองในขณะนั้น ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๔ มีบทบัญญัติข้อหนึ่งข้อความทำนองเดียวกันว่า ให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าไม่ใช่กับผู้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว แม้กรณีตามรัฐธรรมนูญจะห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีด้วยก็ตาม ก็เป็นบทลงโทษที่ควบคู่กัน ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วก่อนดำเนินการสอบสวน จึงลงโทษให้ออกจากตำแหน่งไม่ได้ เมื่อไม่เข้าตามเงื่อนไขข้อแรกก็ไม่อาจห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีกำหนดระยะเวลาซึ่งเป็นโทษต่อเนื่องได้ เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๖ กล่าวคือ หากพบว่าผู้ถูกร้องรั่วรัวผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ ผู้ร้องต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินการต่อไป

การจงใจไม่ยื่นบัญชีหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบที่จะเข้าตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๔ นั้น การกระทำที่จะถือเป็นความผิดการ “จงใจ” จะต้องมีการกระทำโดยเจตนา กล่าวคือ ต้องกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลของการกระทำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคสอง มิใช่เพียงการกระทำโดยรู้สำนึกเท่านั้น กรณีผู้ถูกร้องจะต้องได้ความว่า การจงใจนั้นประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลอะไรบ้าง สำหรับกรณีจงใจปกปิดข้อเท็จจริงนั้น จะต้องมิมูลเหตุจงใจว่า

เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการปกปิดข้อเท็จจริงหรือไม่ ทั้งนี้ พิจารณาจากหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

องค์ประกอบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ครบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. มีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา เป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และเป็นลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และหลังจากได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. คุณหญิงปรีญา ฯ ก็ไม่ได้ลาออกภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก กรณีถือว่าคุณหญิงปรีญา ฯ ไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. องค์ประกอบของผู้ร้องจึงไม่ครบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ การปฏิบัติหน้าที่ของคุณหญิงปรีญา ฯ จึงไม่ชอบมิติเกี่ยวกับผู้ร้อง ในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ ใช้ไม่ได้ และจะอ้างพระราชบัญญัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ก็ไม่ได้ เพราะผู้ร้องเป็นองค์กรที่จัดตั้งและใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบกล่าวคือไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหาและไม่ให้แก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้องตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติวินิจฉัยตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๐ มติในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ จึงไม่ชอบและไม่เป็นธรรม ผู้ร้องเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเกินกว่ากำหนดเวลาที่กำหนดไว้ตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๒ กล่าวคือ จะต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องมีมติ ผู้ร้องไม่เสนอคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้องเคยวินิจฉัยกรณีของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ตำแหน่งในขณะนั้น) ในประเด็นว่าการจงใจหรือไม่ ต้องเป็นการจงใจปกปิดเพื่อให้ได้ซึ่งประโยชน์หรือเสียประโยชน์ นายชวน ฯ และนายบัญญัติ ฯ ไม่ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์จึงไม่ถือว่าจงใจปกปิดตามกฎหมาย กรณีผู้ถูกร้องข้อเท็จจริงมีลักษณะแห่งคดีอย่างเดียวกัน เพียงบกพร่องไม่แสดงรายการ ไม่ได้ทำให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ผู้ถูกร้องได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต ผู้ร้องกลับวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การวินิจฉัยของผู้ร้องมิได้ใช้บรรทัดฐานเดียวกัน ไม่มีความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

สำหรับปัญหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก ตัวสัญญาใช้เงินและที่ดินของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจ มีธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ มีบริษัทต้องดูแลอยู่หลายบริษัทที่เปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หลายบัญชีก็เพื่อความสะดวก แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี บัญชีเงินฝากทั้ง ๕ บัญชีที่ตรวจพบ ถือว่ามีจำนวนเงินฝากไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง บัญชีแทบจะไม่เคลื่อนไหว แสดงว่า เปิดบัญชีเพื่อเพิ่มวงเงินให้กับธนาคารมีเพียงบัญชีเดียวที่มีการเคลื่อนไหวเป็นเชิงธุรกิจ ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๘๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีจำนวนเงินไม่มาก และผู้ร้องจำไม่ได้ว่ามีตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าว เพราะไม่ได้เก็บรักษาเอง และอยู่ในระหว่างตรวจสอบข้อเท็จจริง สำหรับที่ดินนั้น คู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิ ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบ และจำไม่ได้ว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลง มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ผู้ถูกร้องไม่ได้ทำเอง แต่มอบให้ผู้อื่นทำแทน ที่ดินแปลงที่ ๕ ผู้ถูกร้องได้ขายให้แก่บริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด ได้เปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไปแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๓๑

เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก ตัวสัญญาใช้เงิน และที่ดินของคู่สมรส บัญชีเงินฝาก เป็นบัญชีส่วนตัวของคู่สมรส ไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชี ๑๖ บัญชี มีการเคลื่อนไหวอยู่บ้าง ๕ บัญชี และเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อย ๑ บัญชี เงินฝากทั้งหมดทุกบัญชีผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่มีส่วนร่วมฝากหรือถอน ตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ฉบับหนึ่งเป็นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และอีกฉบับหนึ่งเป็นของบริษัทเงินทุน คาเชย์ ทรัสต์ จำกัด (ต่อมาเปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)) ผู้ถูกร้องก็ไม่เคยทราบ สำหรับที่ดินไม่ว่าจะเป็นที่ดินของผู้ถูกร้อง และที่ดินของคู่สมรส คู่สมรสดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิต่างๆ ไว้เอง ผู้ถูกร้อง และคู่สมรสมีบ้าน ๒ หลัง และที่ทำงานหลายแห่ง คู่สมรสจึงเก็บเอกสารไว้หลายแห่ง ผู้ถูกร้องไม่เคยตรวจสอบ หรือรวบรวมเอกสาร ผู้ถูกร้องแจ้งว่า มีที่ดิน ๑๔ แปลง เท่าที่คู่สมรสแจ้งให้ทราบ ที่ดินทั้ง ๒๑ แปลงได้มาก่อนผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ไม่ได้หลีกเลี่ยงกฎหมาย เป็นความพลั้งเผลอที่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ และผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการแก้ไขแล้ว สำหรับทรัพย์สินของคู่สมรสนั้น ทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรสต่างประกอบธุรกิจและมีรายได้แยกต่างหากจากกัน ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจล่วงรู้ว่า คู่สมรสมีบัญชีเงินฝาก และทรัพย์สินมีมูลค่ามากน้อยเพียงใด ทรัพย์สินที่เป็นที่ดินของผู้ถูกร้องและของคู่สมรสทั้งหมดมีอยู่ก่อนที่ผู้ร้องจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำมาหาได้มาโดยสุจริต ไม่มีเหตุที่ผู้ถูกร้องจะต้องปกปิดหรือไม่แจ้งต่อผู้ร้อง การยื่นบัญชี ฯ ไม่มีเอกสารที่เป็นเท็จหรือทำเอกสารขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้ถูกร้อง

ได้ประโยชน์ และไม่ทำให้รัฐได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจวิธีการ และการกรอกข้อความ ในแบบบัญชี ฯ เป็นเพียงความบกพร่องในการกรอกแบบบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องเคยสอบถามเจ้าหน้าที่ของ ผู้ร้องว่า จะต้องดำเนินการอะไรเพิ่มเติมบ้าง ก็ได้รับแจ้งว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งใจยื่นบัญชี ฯ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แม้กลุ่มสมรสจะมีเจตนาปกปิดทรัพย์สินก็ไม่อาจ นำเอาเจตนาของกลุ่มสมรสมาใช้กับหลักจิตใจของผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่อาจล่วงรู้ได้ เป็นเรื่องที่อยู่ ในใจของแต่ละบุคคล จะนำมาบังคับว่า ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบไม่ได้

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องให้แก่ พลโท สวัสดิ์ ฯ และ คุณหญิงปรียา ฯ พลโท สวัสดิ์ ฯ ชี้แจงว่า หลังจากได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ได้บอกด้วยวาจาและยื่นหนังสือขอลาออกจากกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ต่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุลจาริตต์ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ พลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ ลงลายมือรับทราบการลาออก เมื่อวันที่ ๒๗ เดือนเดียวกัน คุณหญิงปรียา ฯ ชี้แจงกรณีดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ บริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และบริษัท วงศ์อมร ฯ ขณะดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสาม ในวันเดียวกัน นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการ ในทะเบียนลอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ แล้ว และได้ออกหนังสือรับรองให้ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ภายในระยะสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา หลังจากนั้นก็ไม่เคยมีมติที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นให้ผู้ชี้แจงกลับเป็น กรรมการบริษัทอีก ที่ผู้ถูกร้องอ้างในคำชี้แจงที่ยื่นต่อศาลว่า เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ขณะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ชี้แจงลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุลและบัญชี กำไรขาดทุน และผู้ทำบัญชีในแบบส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในปี ๒๕๔๒ นั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบ ซึ่งได้ทำเช่นนี้ มาหลายปีแล้ว เป็นงบดุลปี ๒๕๔๒ อยู่ในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกันคือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๒ ที่ผู้ชี้แจงยังเป็นกรรมการ บริษัทอยู่ จึงสามารถลงลายมือรับรองในงบดุลปี ๒๕๔๒ ได้ แต่ไม่ทำให้กลับมามีฐานะเป็นกรรมการ บริษัทอีก ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การที่ผู้ชี้แจงลงลายมือชื่อเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัท ฯ ในเอกสารแบบนำส่ง งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน (แบบ ส.บช. ๓) และในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุล งบกำไรขาดทุน และกำไรสะสมของบริษัท ฯ ในปี ๒๕๔๒ นั้น แสดงว่า ผู้ชี้แจงยังคงเป็นกรรมการและเป็นลูกจ้างบริษัท ฯ อยู่

ความจริงผู้ชี้แจงไม่ได้ทำในฐานะลูกจ้างของบริษัท ฯ เป็นการรับรองบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบเท่านั้น ทำเช่นนี้มาหลายปีแล้วก่อนลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ผู้ชี้แจงไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี ไม่เคยทำบัญชี ไม่สามารถจัดทำบัญชีและรับรองบัญชีของบริษัทได้ ไม่เคยเป็นลูกจ้างและได้รับค่าจ้างจากบริษัท ฯ เกี่ยวกับบริษัท วงศ์อมร ฯ นั้น ผู้ชี้แจงได้บอกด้วยวาจาและมีหนังสือขอลาออกต่อคุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท หลังจากนั้นก็ได้ติดตามดูว่าคุณหญิงวนิดา ฯ ได้ดำเนินการทางทะเบียนถอนชื่อผู้ชี้แจงออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ แล้วหรือไม่ ต่อมาเมื่อมีข่าวหนังสือพิมพ์เมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า ผู้ชี้แจงยังมีชื่อเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ได้สอบถามคุณหญิงวนิดา ฯ ก็ได้ความว่า เมื่อได้รับแจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้วได้ให้คนไปถอนชื่อ แต่ไม่ได้ติดตามเรื่อง และรับว่าจะดำเนินการให้ ผู้ชี้แจงเห็นว่าการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทนั้น เพียงแต่แสดงเจตนาลาออกไม่ว่าจะด้วยวาจา หรือด้วยหนังสือต่อกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว ผู้ชี้แจงได้อ้างหนังสือคุณหญิงวนิดา ฯ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ประกอบคำชี้แจง ซึ่งตามหนังสือดังกล่าวมีข้อความทำนองเดียวกันกับคำชี้แจงของคุณหญิงปรีญา ฯ ผู้ชี้แจงไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง

ในชั้นพิจารณาผู้ร้องแถลงว่า การยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญ ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีญา ฯ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทขณะปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. บุคคลทั้งสองมีคุณสมบัติครบถ้วน นางน้ำทิพย์ พันไพศาล พยานก็เบิกความว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ที่มีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดรายการทรัพย์สินเป็นเพียงความเห็นระดับเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. การชี้แจงเป็นหนังสือของผู้ถูกร้องต่อกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย ถือว่าได้ชี้แจงต่อผู้ร้องซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ การพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ใดจงใจหรือไม่นั้นพิจารณาจากข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องไป

ในชั้นพิจารณาผู้ถูกร้องแถลงว่า ขอยืนยันข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และแถลงเพิ่มเติมว่า ผู้ร้องเป็นนักธุรกิจและนักอุตสาหกรรมมีตำแหน่งสำคัญในบริษัท ฯ ทำธุรกิจทั้งในและต่างประเทศมีเงินลงทุนหลายหมื่นล้านบาท ทำชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย ได้บำเพ็ญกุศลเพื่อประโยชน์สาธารณะจำนวนมาก ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. แต่ไม่เคยได้รับการติดต่อ

กลับมา ต่อมาได้ทราบจากสื่อมวลชนว่า ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ โดยจงใจปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ร้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงด้วยวาจาและนำพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงด้วย ไม่ได้ให้โอกาสเหมือนบุคคลอื่น สักส่วนของจำนวนทรัพย์สิน (บัญชีเงินฝาก) ที่ไม่ได้แจ้งกับยอดรวม ทรัพย์สินมีจำนวนน้อยและไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชี แม้ผู้ถูกร้องจะไม่ยื่นบัญชี ฯ ผู้ร้องก็สามารถ ตรวจสอบได้ ผู้ถูกร้องได้ทรัพย์สินมาก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่มีใครได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ นั้น เพราะบางส่วนจำไม่ได้ว่ามีทรัพย์สินอยู่ บางส่วนคู่สมรสไม่บอก คู่สมรสเก็บเอกสารไว้ทั้งหมด ผู้ถูกร้องเกรงใจคู่สมรส ไม่กล้าเปิดเผยความจริงจากคู่สมรส ได้แจ้งบัญชี ฯ ตามที่คู่สมรสบอก และบางส่วนเก็บรวบรวมไม่ทันเพราะมีเวลาน้อย ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสผู้ถูกร้องก็เบิกความทำนองเดียวกันกับคำแถลง ของผู้ถูกร้องและเบิกความต่อไปว่า ที่ปกปิดไม่บอกว่ามีทรัพย์สินอะไรอยู่บ้างนั้น เพื่ออนาคตของลูกๆ หากผู้ถูกร้องทราบอาจขอยืมเงินไปลงทุนซึ่งมีความเสี่ยง สำหรับบัญชีเงินฝาก ๒๓ บัญชีนั้น พยาน ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวและลืมไปบ้าง พยานเก็บโฉนดที่ดินไว้เองทั้งหมด บัญชีเงินฝากผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเก็บไว้เอง แต่อาจหลงลืมมาอยู่กับพยานบ้าง

ผู้ถูกร้องแถลงปิดคดีด้วยวาจามีข้อความทำนองเดียวกันกับที่ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้อง และมีอีกข้อหนึ่งที่อ้างว่า ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๐ เนื่องจากไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ

ผู้ร้องแถลงปิดคดีด้วยวาจาว่า เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อเพื่อประโยชน์ ในการเบิกถอนเงิน บัญชีเงินฝากกระแสรายวันจะต้องแจ้งรายการเคลื่อนไหวสรุยอดเงินบัญชี ให้ทราบทุกเดือน สมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากผู้ถูกร้อง คู่สมรสไม่ได้เก็บรักษา ผู้ถูกร้องเก็บรักษาไว้เอง ตามข้อเท็จจริงผู้ถูกร้องต้องทราบว่า มีบัญชีเงินฝากประเภทใดบ้าง มีบัญชีอยู่จำนวนเท่าใด จำนวน บัญชีเงินฝากและจำนวนเงินในบัญชีมีมากเมื่อเปรียบเทียบเฉพาะเงินฝากคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของเงินที่ฝาก หากผู้ถูกร้องตั้งใจจะแสดงบัญชี ฯ ให้ถูกต้องตามที่มืออยู่ก็สามารถทำได้

เกี่ยวกับที่ดิน ปรากฏตามหลักฐานว่าที่ดินทุกแปลง ผู้ถูกร้องได้มาโดยการซื้อขาย ผู้ถูกร้อง จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเอง บางแปลงผู้ถูกร้องไม่ทำเองแต่ก็ต้องลงลายมือชื่อมอบอำนาจให้ผู้อื่น ทำแทน ผู้ถูกร้องต้องเสียภาษีประจำปี ผู้ถูกร้องต้องทราบว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินกี่แปลง จะอ้างว่า คู่สมรสเก็บเอกสารสิทธิไว้ตนจึงไม่ทราบและจำไม่ได้ว่ามีที่ดินอยู่หรือไม่ จำนวนกี่แปลง นั้น ฟังไม่ขึ้น

เกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและที่ดินของกลุ่มสมรส ผู้ถูกร้องและผู้สมรสประกอบธุรกิจร่วมกัน มีหุ้นอยู่ในบริษัทต่าง ๆ ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นรายใหญ่อยู่ไม่น้อยกว่าหกบริษัท กลุ่มสมรสเป็นกรรมการบริหารอยู่สองบริษัท ผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจมานานจากประสบการณ์เชื่อว่า ผู้ถูกร้องน่าจะรู้ว่า กลุ่มสมรสมีรายได้และมีเงินฝากอยู่จำนวนมากน้อยเท่าใด และมีที่ดินกี่แปลง เงินฝากในบัญชีของกลุ่มสมรสมีอยู่เกือบสี่ร้อยล้านบาทกับที่ดินอีกจำนวนมาก เชื่อว่าผู้ถูกร้องทราบ ที่อ้างว่าไม่กล้าถามเพราะกลัวภริยานั้นไม่น่าเชื่อ

เกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายผู้ร้องแถลงว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ และผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นตามเงื่อนไขที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแล้ว ข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓

ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของพลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีญา ฯ นั้น พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีญา ฯ ได้ผ่านการสรรหาได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา ก่อนเสนอโปรดเกล้า ฯ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ดำเนินการส่งแบบหนังสือแสดงรายการรับรองว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือประกอบวิชาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ ประกอบมาตรา ๒๕๘ และแบบกรอกประวัติกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกเพื่อกรอกและรับรอง กรณีของผู้ร้องได้ผ่านขั้นตอนและกระบวนการโดยชอบ และพระมหากษัตริย์ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ประธานกรรมการและกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดเรียบร้อยแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๒ องค์กรประกอบของผู้ร้องจึงครบตามมาตรา ๒๕๓ ถัดต่อมา กรรมการ ป.ป.ช. คนใดคนหนึ่งต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ที่เหลืออยู่ก็ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ตามนัยมาตรา ๒๖๐ วรรคสอง อย่างไรก็ดี กรณีที่มีการกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๕๘ ทำให้ต้องพ้นจากตำแหน่ง ผู้มีอำนาจชี้ขาดคือศาลรัฐธรรมนูญ ตราบใดที่ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่วินิจฉัยชี้ขาด ผู้นั้นก็ยังเป็นกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ต่อไป จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งโดยเหตุอื่น เช่น ดายหรือลาออก ตามมาตรา ๒๖๐ และผู้ที่จะยื่นคำร้องได้ต้องเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือประธานรัฐสภาเท่านั้น ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยได้เอง กรณีที่มีปัญหาเรื่องคุณสมบัติตามหลักกฎหมายมหาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านกระบวนการแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดสำหรับตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งโดยกฎหมาย ถือว่ามีผลสมบูรณ์จนกว่าจะมีองค์กรที่มีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๕ หลักการไม่มีผลย้อนหลังยังมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ ว่า การออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ภายหลังจากที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง

หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก และหลักการนี้ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระด้วย ปราบกฏตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๗ ให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่ากรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม ผู้ร้องเป็นองค์กรอิสระเช่นเดียวกันกับกรรมการการเลือกตั้ง จึงอาจนำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้กับผู้ร้องโดยอนุโลมซึ่งหมายความว่า แม้องค์ประกอบขององค์กรจะไม่สมบูรณ์ แต่การใดที่ได้กระทำมาแล้วก่อนที่องค์กรที่มีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามถือว่ากระทำโดยชอบ

ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ใช้บังคับได้จนถึงวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ใช้บังคับทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีผลใช้บังคับถึงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ผู้ร้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ อย่างไรก็ดีเพื่อความเป็นธรรมผู้ร้องก็เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง และผู้ถูกร้องก็ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เมื่อผู้ร้องไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ ผู้ร้องก็ไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ

เกี่ยวกับบัญชีเงินฝากนั้น ผู้ถูกร้องมีอยู่หลายบัญชี ผู้ถูกร้องเปิดบัญชีเอง หลายบัญชีมีการเคลื่อนไหวทางบัญชี ที่ดินมีอยู่หลายแปลง เป็นที่ดินที่ซื้อมา บัญชีเงินฝากและที่ดินของกลุ่มสมรสก็มีอยู่จำนวนมาก จึงเชื่อว่าทราบทั้งทรัพย์สินของตนเองและของกลุ่มสมรสว่ามีอยู่มากน้อยเท่าใด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ อยู่ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริต การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งก็เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ว่ามีหนี้สินและทรัพย์สินอยู่เท่าใด การยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง ก็เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบในภายหลังว่า มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นขณะดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองมากน้อยเพียงใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือรั่วหายผิดปกติหรือไม่ ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์หรือไม่

ผู้ถูกร้องแถลงปิดคดีมีข้อความทำนองเดียวกันกับที่ได้ชี้แจงข้อกล่าวหาของผู้ร้อง
พิจารณาแล้ว คดีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ หรือไม่ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มิใช่เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๔) สมาชิกวุฒิสภา...”

มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้...”

มาตรา ๓๐๑ บัญญัติว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ... (๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง... ตามมาตรา ๒๕๑...”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามความหมายของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง แม้จะได้รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม ว่า สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งมาก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้จะประกาศใช้คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อรัฐธรรมนูญบทเฉพาะกาลบัญญัติรับรองฐานะของผู้ถูกร้องว่ายังคงเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานตามคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ โดยวินิจฉัยว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมได้สิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญและเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยถือเอาวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา และมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อเลขาธิการวุฒิสภา

ซึ่งอยู่ในระยะเวลาภายในสามสิบวันนับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐) ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ แล้ว มิใช่เป็นการยื่นบัญชี ๑ ตามพระราชบัญญัติ ๑ มาตรา ๓ ที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภายื่นบัญชี ๑ ต่อประธานวุฒิสภาภายในหกสิบวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ เนื่องจากหากเป็นการยื่นบัญชีตามพระราชบัญญัติ ๑ ดังกล่าวจะต้องกระทำภายในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐ แต่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเกินเวลาที่กำหนด ประกอบกับแบบบัญชี ๑ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องนั้น มีช่องลงลายมือชื่อประธาน/กรรมการ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายลงลายมือชื่อกำกับตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓

๒. ผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้อง ไม่อยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ได้วินิจฉัยตามปัญหาข้อแรกว่า แม้ผู้ถูกร้องจะได้รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ แต่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งได้รับแต่งตั้งมาก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้จะประกาศใช้คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกร้อง จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและต้องยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ส่วนจะยื่นอย่างไร เมื่อใด หากยื่นแล้วมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ยื่น เมื่อเข้าสู่กระบวนการของผู้ร้อง ผู้ร้องจะดำเนินการต่อไปอย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ เมื่อผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ๑ ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือไม่ ตามมาตรา ๒๕๕ เป็นการกำหนดมาตรการที่มีสภาพบังคับ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่ยื่นบัญชี ๑ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตราต่างๆ ที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะได้พิจารณาวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไป อนึ่งตามข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ตามมาตรา ๒๕๕ กำหนดโทษเป็นสองสถานเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่ง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และได้อ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติว่า “...ให้ผู้นั้น พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่... ฯลฯ” ประกอบด้วย และอ้างต่อไปว่าเป็นเรื่องที่ต้อง ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๓๖ กล่าวคือหากเห็นว่าร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติก็น่าต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด ดำเนินการต่อไป ทำให้เห็นว่าต้องมีตำแหน่งทางการเมือง จึงจะให้พ้นจากตำแหน่งได้ และเมื่อลงโทษ

ให้พ้นจากตำแหน่งไม่ได้ ก็ไม่อาจลงโทษตามเงื่อนไขข้อต่อมาที่ว่าห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งได้ ข้อนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า ได้พิจารณาวินิจฉัยมาแล้วว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามเงื่อนไข และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๒ ไม่ใช่เป็นเรื่องและผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม เป็นเรื่องและผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ และผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชี ฯ ไว้แล้ว แต่ไม่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งหมดทุกรายการ สำหรับโทษนั้นก็ยังมีสภาพบังคับได้ แม้ขณะลงโทษผู้ถูกร้อง จะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็อาจลงโทษข้อที่มีให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีกำหนดเวลาได้ มิใช่ว่า ลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งไม่ได้ ก็ไม่อาจลงโทษตามข้อหลังได้ ผู้ถูกร้องจึงอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๓. คณะกรรมการ ป.ป.ช. บางคนขาดคุณสมบัติหรือไม่ ผู้ถูกร้องอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะพลโท สวัสดิ์ ออรุงโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อรุณยา ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ประกอบมาตรา ๒๕๗ วรรคสาม

พิจารณาแล้ว ปัญหาเกี่ยวกับ พลโท สวัสดิ์ ฯ กรณีมีปัญหาและข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกัน กับคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ และในคดีนั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ต่อพลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุละจาริตต์ กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท พลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ รับทราบ การแสดงเจตนาลาออกแล้ว ซึ่งอยู่ในกำหนดเวลาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ กรณี จึงไม่ต้องวินิจฉัยปัญหานี้ซ้ำอีกว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้วหรือไม่ และได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗ หรือไม่

สำหรับคุณหญิงปรียา ฯ ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ขณะดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. นั้น กรณีเกี่ยวกับบริษัท วงศ์อมร ฯ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘/๒๕๔๔ ว่า คุณหญิงปรียา ฯ ได้แสดงเจตนาลาออกทั้งด้วยวาจา และทำเป็นหนังสือยื่นต่อกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทได้รับทราบการลาออกแล้ว จึงไม่ต้องวินิจฉัยปัญหานี้ซ้ำอีก คงมีปัญหาเฉพาะบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ กรณีบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ นั้น ได้ความจากคำชี้แจงของคุณหญิงปรียา ฯ ว่า ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ต่อคุณหญิงวนิดา ฯ

กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทแล้ว และได้อ้างหนังสือของคุณหญิงวนิดา ฯ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นพยานประกอบก็ได้ความทำนองเดียวกันว่า คุณหญิงปรียา ฯ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ แล้ว ตั้งแต่ประมาณวันที่ ๑ - ๓ เมษายน ๒๕๕๒ นายทะเบียนจดทะเบียนดอนชื่อคุณหญิงปรียา ฯ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ คุณหญิงปรียา ฯ ไม่เคยเป็นลูกจ้าง ไม่เคยได้รับค่าจ้าง หรือได้รับค่าตอบแทนใดๆ จากบริษัทที่คุณหญิงปรียา ฯ ลงลายมือชื่อในแบบนำส่งงบดุล ฯ และในงบดุล ฯ ปี ๒๕๕๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและกรรมการบริษัท เพราะเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวที่เป็นกรรมการของบริษัท คือระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ อยู่ในงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งสามารถรับรองงบดุลได้ คุณหญิงปรียา ฯ ไม่มีความรู้ทางบัญชี ไม่สามารถทำบัญชีบริษัท หลังจากนายทะเบียนดอนชื่อคุณหญิงปรียา ฯ ออกจากการเป็นกรรมการของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ แล้ว ไม่เคยมีมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นให้คุณหญิงปรียา ฯ กลับไปเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวอีกเลย นอกจากนี้ยังมีนางน้ำทิพย์ พันไพศาล เบิกความเป็นพยานสนับสนุนอีกว่า ได้ตรวจงบดุลบัญชี และแบบนำส่งงบดุลของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ หลังจากนำส่งเอกสารดังกล่าววันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ พบว่าคุณหญิงปรียา ฯ ไม่ได้เป็นกรรมการของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ แล้ว ที่ลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ปี ๒๕๕๒ อาจเป็นพนักงานผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือให้บริการทำบัญชี แต่ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัท เห็นว่าพยานหลักฐานผู้ร้องมีน้ำหนัก และเหตุผลฟังได้ว่า คุณหญิงปรียา ฯ ไม่ขาดคุณสมบัติเพราะไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗

เมื่อฟังว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรียา ฯ ไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง กรณีก็ไม่ต้องวินิจฉัยว่า องค์ประกอบของผู้ร้องครบหรือไม่ และคุณหญิงปรียา ฯ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ชอบหรือไม่ และจะนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ มาตรา ๑๕ มาใช้ได้หรือไม่

๔. ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีผลใช้บังคับอยู่หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามวรรคหนึ่ง กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติว่า “ให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้...”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ แต่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ฯ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ระเบียบนี้ตามรัฐธรรมนูญให้ใช้บังคับได้จนกว่าจะมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ตามรัฐธรรมนูญ กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ฯ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงสิ้นผล กล่าวคือ มีผลใช้บังคับเพียงถึงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมายจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ใช้บังคับ ใช้บังคับได้ต่อไปนั้นเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง จึงใช้บังคับไม่ได้ อย่างไรก็ตามก็อาจมีระเบียบ ข้อบังคับ ฯ ที่ออกมาและใช้อยู่ที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ฯ ก็ยังมีผลใช้บังคับได้ต่อไป เมื่อวินิจฉัยว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ต้องปฏิบัติตามกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ฯ แต่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ผู้ร้องก็ไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจง และอ้างพยานเอกสารประกอบคำชี้แจง ตามกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ ฯ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ และการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องก็ไม่จำเป็นต้องกระทำภายในกำหนดเวลาสามสิบวันตามข้อ ๒๒ การสอบสวนและการทำคำวินิจฉัยของผู้ร้องถูกต้องตามขั้นตอนและกฎหมายแล้ว

๕. ปัญหาที่ต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบที่จะเข้าตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องอ้างทฤษฎีการกระทำที่เป็นความผิด เป็นผลร้าย และเป็นโทษทางอาญา หรือตามกฎหมายอื่นทางปกครอง การจงใจ คือ การกระทำโดยเจตนาซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคสอง ที่ว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่ การกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำในขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมถึงเห็นผลของการกระทำนั้น” และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ก็ให้ความหมายว่า “จงใจ” หมายความว่า การกระทำที่ประสงค์ต่อผลเท่านั้น ส่วนผลจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ คำว่า “จงใจ” ไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือ “ปกปิด” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๕ คำว่า “ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ” ไม่ได้อาศัยเจตนาธรรมดาต้องมีมูลเหตุจงใจ กล่าวคือ การจงใจปกปิดรายการทรัพย์สินนั้นต้องเป็นเรื่องให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน และประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือร้ายวัยผิดปกติ เพราะใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง หรือผู้อื่น ผู้ถูกร้องไม่ได้มีมูลเหตุจงใจในการที่ไม่แจ้งบัญชี ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงไม่เข้าตามเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ...ฯลฯ...” พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติไว้ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ต้องการให้ผู้ที่เข้าสู่อำนาจรัฐแสดงถึงความบริสุทธิ์ และโปร่งใส เพื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๒๕๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชี ฯ (๑) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีเป็นการพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง (๓) จะเห็นได้ว่า การยื่นบัญชี ฯ ต้องทำโดยรีบด่วน ทำให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่า ในกรณีเข้ารับตำแหน่งต้องแสดงความบริสุทธิ์ในโอกาสแรก และเพื่อประโยชน์ที่จะตรวจสอบในภายหลังร้ายวัยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ ในช่วงเวลาที่สั้นเช่นนี้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมไม่มีโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์ในตำแหน่งหน้าที่ได้ การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงอาศัยเจตนาธรรมดา คือ เพียงแต่รู้ หรือสำนึกในการกระทำก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องอาศัยเจตนาพิเศษ

หรือมูลเหตุจงใจแต่อย่างใด สำหรับกรณีปัญหาว่ามีเจตนาทุจริต หรือมีมูลเหตุจงใจแสวงหาประโยชน์
ที่มีควรได้หรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาตามมาตรา ๒๕๔ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ปรากฏว่า
ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดี
ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของ
แผ่นดินต่อไป” ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ร้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินแล้วพบว่า ร่ำรวยผิดปกติ
อันมาจากการใช้อำนาจหน้าที่ตำแหน่งทางการเมือง มาตรา ๒๕๕ เป็นเพียงความรับผิดขั้นแรกที่ผู้ร้อง
จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ฯ

๖. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความ
อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ
ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง คราวเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ (๑)
เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และผู้ร้องได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน
ที่ยื่นดังกล่าวแล้ว พบว่า มีรายการที่ตรวจสอบเพิ่มเติม ซึ่งผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ คือ (๑)
ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ประกอบด้วยเงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ ที่ดิน ๕ แปลง
รถยนต์ ๓ คัน (๒) ทรัพย์สินคู่สมรส ประกอบด้วย เงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน
๒ ฉบับ ที่ดิน ๒๑ แปลง บ้านพักอาศัย ๑ หลัง (๓) ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
ประกอบด้วยเงินฝาก ๑ บัญชี และที่ดิน ๒ แปลง

พิจารณาแล้ว เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก ผู้ถูกร้องอ้างว่าคู่สมรสเก็บไว้ จึงไม่ทราบว่ามีอยู่ที่บัญชี
และมีเงินอยู่จำนวนเท่าใด แต่ตามคำเบิกความของคู่สมรสกลับได้ความว่าบัญชีเงินฝากผู้ถูกร้องเก็บไว้เอง
มีบางบัญชีอาจอยู่กับคู่สมรส ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงขัดแย้งกัน ไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้ เชื่อว่าบัญชี
เงินฝากผู้ถูกร้องเก็บไว้เอง และทราบถึงการเคลื่อนไหวไม่มาจากการประกอบธุรกิจที่ต้องติดต่อกับธนาคาร
หรือธนาคารแจ้งให้ทราบตามระเบียบปฏิบัติของธนาคาร สำหรับทรัพย์สินที่เป็นที่ดินนั้น มีเอกสาร
เป็นหลักฐานได้มาโดยการซื้อขาย การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมผู้ถูกร้องต้องดำเนินการเอง
หากไม่ดำเนินการเองก็ต้องมีการมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำแทน ซึ่งต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือทุกครั้ง
ผู้ถูกร้องย่อมทราบว่ามีอยู่อย่างไร ตั้งอยู่ที่ไหน มีเนื้อที่มากน้อยเพียงใด

เกี่ยวกับทรัพย์สินของกลุ่มสมรสเป็นบัญชีเงินฝาก ตัวสัญญาใช้เงิน บ้านและที่ดิน และทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีบัญชีเงินฝากและที่ดินนั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเก็บรักษาและดูแล ไม่กล้าถาม เพราะกลัวภรรยา พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสเป็นสามีภริยากัน ต้องอุปการะเลี้ยงดูกัน ย่อมทราบถึงฐานะและความเป็นอยู่ของกันและกัน ทั้งผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสประกอบธุรกิจขนาดใหญ่โดยมีหุ้นอยู่ในบริษัทต่างๆ เช่น บริษัท กาแฟผงไทย จำกัด บริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด บริษัท ควอลิตี้ คอฟฟี่โปรดักท์ จำกัด บริษัท ไทยน็อกซ์ สตีล จำกัด บริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในทุกบริษัท กลุ่มสมรสเป็นกรรมการบริหารในบริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี ฯ และบริษัท ไทยน็อกซ์ สตีล ฯ ย่อมต้องติดต่อปรึกษาหารือกันอย่างไร้ข้อสงสัยอยู่เสมอ เชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีทรัพย์สินอยู่มากน้อยเพียงใด ทรัพย์สินที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ไม่ว่าจะเป็เงินฝาก ตัวสัญญาใช้เงิน บ้านและที่ดินมีมูลค่าจำนวนมาก การที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ คือจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๗. การนับเวลากรณีพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “...๗๑...ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” แยกพิจารณาดังนี้ ตามมาตรา ๒๕๒ กำหนดวันต้องยื่นบัญชี ฯ ไว้ ๓ ครั้ง คือ ๑. ครบสามสิบวันหลังจากเข้ารับตำแหน่ง ๒. ครบสามสิบวันหลังจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง ๓. ครบสามสิบวันหลังจากวันที่พ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี ซึ่งคำว่า “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ถ้อยคำตอนแรกของมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง หมายถึงวันใดนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีจงใจยื่นบัญชี ฯ อันเป็นเท็จ ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา ๓๐๑ (๔) ให้ผู้ร้องมีหน้าที่ตรวจสอบความมีอยู่จริงและความถูกต้องของบัญชี ฯ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๑ ได้ยื่นไว้ในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ ดังนั้นวันที่พ้นจากตำแหน่งของถ้อยคำตอนแรก จึงต้องนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว คือ วันที่ผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยเป็นข้อสุดท้าย คือ ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนั้น “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ถ้อยคำตอนท้ายของมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง หมายถึงวันใดนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มีสองกรณี กล่าวคือ ๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าจงใจตามมาตรา ๒๕๕ ต้องพ้นจากตำแหน่งในวัน

ครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ๒. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งโดยหลักทั่วไป มิใช่พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง เช่น ลาออก หรือครบวาระการดำรงตำแหน่ง เป็นต้น ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง เนื่องจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ไม่สามารถบังคับให้พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้อีก ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ที่ต้องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่แสดงความสุจริตในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้องตรงความเป็นจริง ต้องพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ส่วนกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง แต่พ้นจากตำแหน่งโดยหลักทั่วไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือการยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง จึงไม่อาจให้พ้นจากตำแหน่งอีกได้

การที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๓๒๓ เป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยหลักทั่วไปก่อนหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง ดังนั้น วันที่เริ่มนับการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และห้ามผู้ถูกร้องมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นเวลาห้าปีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ